

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตการณ์

เรื่อง : การเรียนรู้ของชาวมุเซอในการจัดการเกี่ยวกับความเสี่ยงของการพังทลายดิน

กรณีศึกษา : บ้านมุเซอปากกล้วย อ. แม่ฟ้าหลวง จ. เชียงราย

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

- ผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ครั้งแรกคือใคร และท่านอพยพมาจากไหน มาอยู่ตั้งแต่เมื่อไหร่ เพราะเหตุใด
- การขยายตัวของชุมชนในอดีตและปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง

2. รูปแบบการทำการเกษตร

- ท่านเริ่มทำการเกษตรครั้งแรกเมื่อไหร่
- เริ่มปลูกพืชอะไรบ้าง
- ในการปลูกพืชแต่ละครั้งท่านใช้พื้นที่กว้างเท่าไร ใช้เขาก็ือก
- ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างในการปลูกพืชในอดีตแต่ละครั้ง
- ท่านมีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร
- วิธีการปลูกพืชไร่แบบดั้งเดิมของท่านเป็นแบบไหน ช่วยอธิบาย
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพังทลายของหน้าดินมากน้อยเพียงใด
- ท่านทราบถึงอันตรายที่เกิดจากการพังทลายของดินหรือไม่
- ท่านคิดว่าปัญหาการพังทลายของดินเกิดมาจากสาเหตุใดบ้าง
- ท่านคิดว่าการพังทลายของดินมีผลกระทบต่อตัวท่านและประเทศชาติอย่างไร
- ท่านเคยประสบปัญหาการพังทลายของดินในไร่ของท่านหรือไม่
- ในอดีตท่านมีวิธีการในการป้องกันการพังทลายของดินอย่างไร
- ในอดีตท่านได้รับความรู้และวิธีการในการป้องกันมาจากไหน
- วิธีการป้องกันการพังทลายของดินแบบดั้งเดิมที่ท่านเคยใช้สามารถช่วยป้องกันได้มากน้อยเพียงใด
- การทำเกษตรในปัจจุบันท่านได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการใดบ้าง
- ปัจจุบันท่านปลูกพืชชนิดไหน อะไรบ้าง

- ท่านคิดว่าวิธีการทำการเกษตรในปัจจุบัน(แบบขั้นบันได)ช่วยป้องกันปัญหาการพังทลายของดินได้หรือไม่
- ปัจจุบันท่านเปลี่ยนแปลงวิธีการปลูกพืชไปจากเดิมในอดีตหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร และการป้องกันการพังทลายของดินที่ท่านได้รับในปัจจุบันท่านได้นำความรู้ที่ได้นั้นไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันการพังทลายของดินหรือไม่ อย่างไรบ้าง
- ท่านคิดว่าความรู้แบบเก่าในการปลูกพืช และการป้องกันการพังทลายของดินในอดีต(แบบดั้งเดิม)ของท่านขัดแย้งกับความรู้ใหม่ในปัจจุบันเกี่ยวกับการทำการเกษตรและป้องกันการพังทลายของดินหรือไม่ อย่างไร
- ถ้าที่ดินของท่านที่จะทำการเพาะปลูกในครั้งต่อไปเริ่มเสื่อมสภาพลงและปลูกพืชไม่ค่อยได้ผลแล้วท่านจะมีวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินเหล่านั้นอย่างไรบ้าง
- ท่านคิดว่าป่าไม้มีความสำคัญกับตัวท่านอย่างไรบ้าง
- ที่ผ่านมากในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่านมีการร่วมมือกันในการอนุรักษ์ป่าไม้หรือไม่ และมีมาตรการในการรักษาป่าอย่างไร
- ในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่านมีการร่วมมือในการอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธารหรือไม่อย่างไร
- ในหมู่บ้านท่านเคยประสบปัญหาเรื่องน้ำใช้ในการเกษตรหรือไม่

ขั้นตอนของการปลูก

1. การเลือกพื้นที่

- 1.1 ใครเป็นผู้กำหนดพื้นที่ในการเพาะปลูกในแต่ละครั้ง
- 1.2 การเลือกพื้นที่ในการเพาะปลูกมีปัจจัยหรือข้อกำหนดใดเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง หรือไม่
- 1.3 ท่านมีวิธีการในการพิจารณาเลือกสิ่งเหล่านี้หรือไม่อย่างไรบ้าง
 - ความลาดชันของพื้นที่ ที่จะใช้ในการเพาะปลูก
 - ทิศทางลม
 - ความสูงของพื้นที่เพาะปลูก
 - ชนิดของดิน
 - แหล่งน้ำ

1.4 ขนาดและจำนวนของพื้นที่ในการเพาะปลูกพืชในแต่ละครั้ง

2. การเตรียมพื้นที่

- 2.1 ท่านจะเริ่มแผ้วถางพื้นที่เมื่อไหร่และใช้ระยะเวลาานเท่าใด

- 2.2 พืชหรือต้นไม้ชนิดไหนบ้างที่ท่านต้องตัดและไม่ต้องตัด เพราะเหตุใด
- 2.3 ในการเผาไร่ท่านจะเริ่มเผาเมื่อไหร่
- 2.4 ในระหว่างช่วงการเผาไร่ท่านมีวิธีการในการควบคุมป้องกันไฟลุกลามอย่างไร
3. การเพาะปลูก
 - 3.1 ท่านจะเริ่มปลูกพืชเมื่อไหร่ ช่วงเดือนไหน ฤดูอะไร
 - 3.2 พืชที่ใช้ปลูกมีอะไรบ้าง
 - 3.3 น้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกพืชมาจากไหน
 - 3.4 การปลูกพืชในพื้นที่ที่เป็นเขาลาดชันกับการปลูกในที่ราบท่านมีวิธีการปลูกแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร
4. การดูแลรักษา
 - 4.1 ในช่วงฤดูฝนในไร่ของท่านพบปัญหาการกัดเซาะและพังทลายของดินหรือไม่
 - 4.2 ในอดีตเวลาที่มีการพังทลายของดินท่านมักจะไปปรึกษากับใคร
 - 4.3 ในอดีตท่านใช้วิธีการในการป้องกันอย่างไร และได้ผลมากน้อยเพียงใด
 - 4.4 ในปัจจุบันท่านใช้วิธีการในการป้องกันอย่างไร
5. การเก็บเกี่ยวผลผลิต
 - 5.1 หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้วท่านจะกำจัดวัชพืชอย่างไร
 - 5.2 ท่านจะทิ้งที่และเว้นช่วงของการใช้พื้นที่ครั้งต่อไปนานเท่าใด
 - 5.3 หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้วท่านจัดการที่ดินอย่างไร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายอุมัยวัชณ์ อาริษเพริย
วัน เดือน ปีเกิด	18 มีนาคม 2492
ประวัติการศึกษา	2507 มัธยมศึกษาตอนต้น (มศ. 3) โรงเรียนบางปะอินราชานุเคราะห์ 1 2511 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. สำรอง) วิทยาลัยเทคนิค กรุงเทพฯ 2541 ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.อุตสาหกรรมศิลป์ก่อสร้าง) สถาบันราชภัฏเชียงราย 2543 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม. สาขาการจัดการมนุษย์ กับสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตำแหน่งการทำงานในปัจจุบัน	นายช่างโยธา หัวหน้าหน่วยก่อสร้างทางโครงการก่อสร้างและบูรณะ ทางดำเนินการเองที่ 1 กรมทางหลวง จังหวัดเชียงราย
ที่อยู่	373 หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านคู้ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์ (053) 702039 01 - 8837489